

Rozwijająca się od 2000 r. nowa gałąź psychologii nazywana psychologią pozytywną skupia się na tym, co prowadzi człowieka do osiągnięcia dobrostanu, co sprzyja jego rozwojowi, co pozwala mu wzrastać. Jedną z koncepcji odpowiadającą na tak postawione pytania jest koncepcja mocnych stron charakteru sformułowana przez Petersona i Seligmana (2004). Autorzy ci skonstruowali katalog 24 pozytywnych charakterystyk człowieka, które są podane w wielu (a może nawet wszystkich?) kulturach, a których realizowanie prowadzi do osiągnięcia szczęścia.

Sama koncepcja mocnych stron charakteru jest względnie nowa. W kraju, w którym powstała (USA), poświęca się jej wiele uwagi – prowadzone są liczne badania nad tym, jak poszczególne mocne strony łączą się z innymi zmiennymi (takimi jak np. dobrostan, satysfakcja z życia czy satysfakcja z pracy). Jednak stosunkowo niewiele wiadomo na temat struktury tych mocnych stron (czyli tego, które mocne strony współwystępują ze sobą, tworząc ogólniejsze czynniki) zwłaszcza w okresie dzieciństwa i adolescencji. Niniejsze badania mają na celu wypełnienie tej luki – chcemy się w nich skupić na tym w tku strukturalnym w grupie osób w okresie późnego dzieciństwa i adolescencji (10–18 lat), wykorzystując dwa podejścia – skoncentrowane na zmiennych (variable-centered approach) i skoncentrowane na osobach (person-centered approach) oraz porównać te struktury z dobrze już poznanymi charakterystykami, jakimi są cechy osobowości i wartości.

Podejście skoncentrowane na zmiennych to podejście najczęściej używane w psychologii. Bazuje ono na redukcjach, zakładając, że badana grupa jest jednorodna, składa się z podobnych osób (co jest założeniem do ryzykownym). Taka analiza pozwala nam na poznanie pewnych tendencji – sprawdzenie, jak dana zmienna na bardzo ogólnym, redukcjonistycznym poziomie łączy się z innymi zmiennymi. Przykładowo może okazać się, że w grupie osób we wczesnej adolescencji mocne strony grupują się w cztery czynniki, a czynnik 1 wiąże się

z ekstrawersją. Podejście skoncentrowane na osobach jest dużo bardziej skomplikowane na poziomie statystycznym i metodologicznym. Stanowi uzupełnienie takiego ogólnego opisu na poziomie redukcjonistycznym. W tym paradygmacie wyróżnia się pewne profile – grupy w zakresie badanej populacji, które charakteryzują się podobnym zestawem zmiennych (w tym przypadku – mocnych stron). Następnie analizuje się, jak w tych grupach wygląda np. struktura tych zmiennych (struktura w każdej z nich może być różna), a także jak w ich zakresie mocne strony łączą się z innymi zmiennymi (i te związki również mogą mieć inny charakter niż w przypadku podejścia skoncentrowanego na zmiennych). Przykładowo może okazać się, że w grupie osób we wczesnej adolescencji możemy wyróżnić dwa profile mocnych stron – pierwszy profil posiadają osoby, u których wysoki poziom osiągnięć mocne strony związane z byciem towarzyskim, a drugi – osoby, które mają wysokie wyniki w skalach odpowiadających za bycie kreatywnym i skupionym na samorozwoju. Co więcej – każdy z tych profili może (i prawdopodobnie będzie!) wiązać się z posiadaniem różnych cech osobowości i wartości.

Tak dogłębna analiza mocnych stron nie była dotychczas prowadzona. Jest to novum w badaniach nad mocnymi stronami i realizacja nowego metodologicznego podejścia. Stanowi ważny krok w rozumieniu samych mocnych stron, znalezieniu dla nich odpowiedniego „miejsca” w opisie osoby. Jest to również realizacja pewnego metodologicznego postulatu o badaniu konstruktów z perspektywy dwóch uzupełniających się paradygmatów (podejście skoncentrowane na zmiennych i na osobach). Wydaje się to zwłaszcza wartościowe

w kontekście znaczenia samych mocnych stron w opisie osoby. Możliwość dokładniejszego przyjrzenia się cechom, których realizowanie w swoim życiu (poprzez np. wybór kariery zawodowej) prowadzi nas bliżej do odczuwania dobrostanu, wydaje się szczególnie ważna w okresie dynamicznego rozwoju, jakim jest wiek 10–18 lat (późne dzieciństwo oraz wczesna i późna adolescencja). Badania takie znacznie poszerzą i pogłębią dotychczasową wiedzę z zakresu mocnych stron charakteru i stworzą solidny fundament do dalszych badań i do praktycznych aplikacji (np. tworzenia nowych metod doradztwa zawodowego czy pomocy w wyborze kariery kształcenia).